

Onderzoeksmethode studentondernemerschap: Verschillende methoden om ondernemerschap onder de studenten binnen Saxion te meten

Eefje van Dijken

Rosalien van der Meer

Han van der Meer

Lectoraat Kennisinnovatief Ondernemerschap

Erik Wierstra

Lectoraat Familiebedrijven en Bedrijfsopvolging

Lectoraat Kennisinnovatief Ondernemerschap

Inleiding

Ondernemerschap is van groot belang voor de groei en weerbaarheid van de regionale economie (Van der Meer, 2007; Van der Veen & Wakkee, 2006). Spin-offs gestart door studenten en alumni van kennisinstellingen in het bijzonder, omdat dit doorgaans sterk groeiende bedrijven zijn, zowel in termen van waarde als de creatie van banen (Shane, 2004). Daarnaast leveren nieuwe bedrijven vanuit kennisinstellingen een positieve bijdrage aan kennistransfer en de kwaliteit van het onderwijs (Groen & Van der Sijde, 2004). Ondernemerschap is dan ook voor Saxion één van de speerpunten van het beleid (Saxion, 2008).

Om inzicht te krijgen in de interesse in ondernemerschap onder Saxion-studenten voert het Saxion Kenniscentrum voor Innovatie en Ondernemerschap [SKIO] sinds 2007 onderzoek uit (Van den Berg, Bijleveld, Van der Meer, De Weerd & Wierstra, 2008; Van Dijken, Van der Meer, Wierstra & Van der Meer, 2011; Van der Meer, Wierstra & Van der Meer, 2011; Wierstra, Bouwmeester & Van der Meer, 2009). De eerste meting in 2007 werd uitgevoerd m.b.v. een papieren vragenlijst. De drie metingen die volgden in 2009, 2010 en 2011 d.m.v. digitale bevraging verbonden aan Studielink, het systeem voor (her)inschrijving dat alle studenten jaarlijks doorlopen om zich in te schrijven voor het volgende collegejaar. Door deze koppeling aan de (her)inschrijving had de bevraging over ondernemerschap een verplicht karakter. De respons was dan ook zeer hoog.

Echter, de procedure gaat veranderen waardoor studenten zich na hun eerste inschrijving niet meer jaarlijks opnieuw hoeven te her-inschrijven. Via Studielink kunnen dan alleen nog de nieuwe eerstejaars studenten worden bevraagd over hun ondernemerschapsintenties. Daarom wordt gezocht naar een geschikte alternatieve meetmethode waarmee het onderzoek naar de interesse in ondernemerschap onder de Saxion-studentpopulatie kan worden voortgezet.

Op dit moment is Saxion de enige instelling voor hoger onderwijs in Nederland die systematisch, jaarlijks onderzoek doet naar het aantal studenten dat een eigen bedrijf start of wil gaan starten. Dat blijkt uit een inventarisatie onder lectoraten, onderzoeksgroepen en ondernemerschapscentra van 11 hogescholen en 13 universiteiten in het land. Voor zover bekend worden bij andere hogescholen en universiteiten geen

meetmethoden toegepast die een geschikt alternatief zouden kunnen vormen voor de jaarlijkse meting die Saxion wil blijven verrichten onder haar studentpopulatie. Daarom is met een drietal alternatieve meetmethoden geëxperimenteerd. De uitkomsten hiervan zijn vergeleken met de meetmethode via Studielink. Want gezien het verplichte karakter van deze methode en de daardoor hoge en representatieve respons is onze aanname dat deze resultaten zeer betrouwbaar zijn en derhalve de Studielink-methode als benchmark voor alternatieve methoden kan worden gebruikt. Hiervoor zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1) Hoe groot zijn de verschillen in uitkomsten tussen de verschillende onderzoeksmethoden?
- 2) Wat is de meest betrouwbare alternatieve methode om studentondernemerschap binnen Saxion te meten?
- 3) Hoe kan een minder betrouwbare methode worden gecorrigeerd?

Onderzoeksmethode

In dit onderzoek worden vier verschillende meetmethoden met elkaar vergeleken. De eerste methode is nu drie jaar op rij toegepast. De andere drie zijn ontworpen aan de hand van de mogelijkheden die er in de komende studiejaren voorhanden liggen en zijn toegepast in de loop van het collegejaar 2011-2012. Alle vier methoden bevatten dezelfde vraag met dezelfde antwoordopties (zie beschrijving methode 1).

De methoden

Methode 1: Verzending via Studielink

In de studiejaren 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012 is data verzameld met behulp van Studielink. Via dit digitale systeem kunnen studenten zich inschrijven voor het komende studiejaar. Aan de gegevens die de studenten hierbij moeten invullen is in de genoemde drie jaren één vraag over ondernemerschap toegevoegd: "Ben je van plan een eigen bedrijf te beginnen?". Daarbij waren de volgende vijf antwoordopties mogelijk: 1) Nee, 2) Misschien, 3) Ja na mijn studie, 4) Ja tijdens mijn studie en 5) Ja ik ben al gestart. Omdat (bijna) alle studenten van Saxion via deze methode konden worden bereikt, wordt dit gezien als de ideale meetmethode. De andere drie meetmethoden worden met deze methode vergeleken om te onderzoeken welke het meest geschikte alternatief lijkt om in de toekomst de jaarlijkse meting van interesse in ondernemerschap onder de studentpopulatie voort te kunnen zetten.

Methode 2: Papieren vragenlijst kantine

Een week lang van 11:30 uur tot 13:15 uur hebben twee student-assistenten aan willekeurige studenten in de kantine van Saxion Enschede gevraagd een papieren vragenlijst in te vullen. Dit deden zij drie dagen in de kantine van het hoofgebouw en twee dagen in het Epy Drost gebouw.

Methode 3: Papieren vragenlijst collegebezoek

Bij diverse colleges is een papieren vragenlijst voorgelegd aan de studenten. Voor het maken van de selectie van klassen die benaderd moesten worden, is een overzicht gemaakt van alle opleidingen in Enschede. De opleidingen zijn vervolgens genummerd van 1 tot en met 4. Dit correspondeert met de vier studiejaar. Op basis van dit overzicht is op saxion.nl/roosters gezocht naar colleges. Indien voor een opleiding de vooraf geselecteerde jaargang niet aanwezig was, is geruild met een andere opleiding binnen de academie. Via de opleidingsdirecteuren is per email toestemming gevraagd voor het afnemen van de vragenlijst in de betreffende klassen.

Methode 4: Online vragenlijst

Er is een digitale vragenlijst via Parantion afgenomen onder 6.643 studenten. Deze studenten zijn a-select gekozen uit de gehele studentenpopulatie van Saxion met uitzondering van de academies HBS, APO en Saxion Next. Hiervoor is gekozen, omdat methode 2 en 3 alleen onder studenten in Enschede zijn afgenomen en met het oog op de vergelijkbaarheid zijn daarom bij de respondentenselectie voor de online vragenlijst de academies die alleen in Deventer zitten uitgesloten. Op een lijst met alle inschrijvingen (excl. HBS, APO en Saxion Next) zijn alle studenten voorzien van een nummer 1 t/m 10. Alle nummers 3 en 7 zijn via email benaderd voor het invullen van een vragenlijst.

Vergelijking methoden

Door per methode te kijken hoe veel procent van de respondenten voor elke antwoordoptie kiest, is gekeken hoe sterk de resultaten van methode 2, 3 en 4 afwijken van de resultaten op de ideale methode 1. Het volgende hoofdstuk gaat verder in op deze uitkomsten.

Resultaten

Data-analyse

De verdeling van de antwoorden van de respondenten per methode wordt weergegeven in tabel 1. Daarvoor zijn eerst de vragenlijsten die op papier zijn ingevuld ingevoerd in Parantion en uit de dataset van de Studielink-methode zijn respondenten van de HBS, APO en Saxion Next verwijderd. Hieruit blijkt dat de online afgenomen vragenlijst de grootste bias geeft ten opzichte van de ideale methode via Studielink. Het verschil tussen de methoden kantine- en collegebezoek en de ideale methode lijkt minder groot. Verder valt op dat de resultaten van deze twee alternatieve methoden onderling weinig afwijken.

In tabel 2 wordt per alternatieve methode aangegeven met welke factor de uitkomst op iedere antwoordoptie afwijkt van de uitkomst die Studielink heeft opgeleverd. Des te dichter deze verschilfactor bij 1,000 ligt, des te kleiner het verschil ten opzichte van de Studielink-methode.

In de onderste rij van tabel 2 zijn per methode voor alle vijf de antwoordopties de groottes van de verschillen ten opzichte van 1,000 bij elkaar opgeteld. Ook hieruit blijkt dat collegebezoek de meest betrouwbare alternatieve methode lijkt, gevolgd door kantinebezoek en daarna (op grotere afstand) de online vragenlijst.

	Studielink		Kantinebezoek		Collegebezoek		Online	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nee	8.292	43	187	41	202	40	282	32
Misschien	9.194	47	201	44	233	46	429	48
Ja, na mijn studie	1.190	6	43	10	45	9	83	9
Ja, tijdens mijn studie	274	1	12	3	12	2	34	4
Ja, ik ben al gestart	412	2	12	3	10	2	61	7
Totaal	19.362	100	455	100	502	100	889	100

Tabel 1: Verdeling antwoorden van de respondenten per methode

	Studielink		Kantinebezoek		Collegebezoek		Online	
	%	Factor verschil	%	Factor verschil	%	Factor verschil	%	Factor verschil
Nee	43	1,000	41	1,041	40	1,065	32	1,350
Misschien	47	1,000	44	1,075	46	1,024	48	0,983
Ja, na mijn studie	6	1,000	10	0,642	9	0,678	9	0,656
Ja, tijdens mijn studie	1	1,000	3	0,538	2	0,583	4	0,368
Ja, ik ben al gestart	2	1,000	3	0,808	2	1,050	7	0,304
Totaal	100	5,000	100	4,104	100	4,400	100	3,661
Totale afwijking van 1		0,000		1,128		0,878		2,039

Tabel 2: Grootte van de afwijking resultaten alternatieve methoden t.o.v. Studielink-methode

Ervaringen bij Afname

Voordeel van kantinebezoek is dat het snel gaat doordat er veel mensen tegelijkertijd bij elkaar zijn om de vragenlijst aan uit te delen. Nadeel is dat studenten in de kantine relatief lang op één plek blijven zitten. Bij de afname van vragenlijsten tijdens colleges bleken vaak weinig studenten in de colleges te zitten waaronder ook buitenlandse studenten (de vragenlijst was alleen in het Nederlands). Hierdoor leverde de collegebezoeken, vergeleken met kantinebezoek, relatief weinig respons op ten opzichte van de voorbereidingstijd die ermee gemoeid is.

Conclusies en Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van deze studie kan worden geconcludeerd dat de online vragenlijst de grootste bias oplevert ten opzichte van de ideale Studielink-methode. De verdeling van de respondenten over de academies vertoont geen grote verschillen tussen deze twee methoden. De meest voor de hand liggende verklaring is dat er sprake is van selectieve respons bij de online bevraging waardoor het percentage studenten dat aangeeft serieuze of gerealiseerde ondernemerschapsintentie te hebben hoger uitvalt dan daadwerkelijk in de gehele populatie.

De resultaten van kantinebezoek en collegebezoek liggen dicht bij de resultaten van de Studielink-methode en liggen tevens dicht bij elkaar. Gekeken naar de verschilfactoren voor de antwoordopties lijkt de collegebezoek-methode iets betrouwbaarder ten opzichte van de Studielink-methode dan kantinebezoek. Maar uit de praktijkervaringen is gebleken dat kantinebezoek efficiënter is dan collegebezoek. Gezien het minimale verschil tussen de resultaten van kantinebezoek en collegebezoek in combinatie met de hogere efficiëntie van kantinebezoek, lijkt kantinebezoek de meest geschikte alternatieve meetmethode om de jaarlijkse meting van ondernemerschapsintenties onder de studentpopulatie van Saxion voort te zetten. Wel is een Engelstalige versie van de vragenlijst nodig om internationale studenten ook bij het onderzoek naar studentondernemerschap te kunnen betrekken.

Een belangrijk inzicht dat deze studie geeft is de grootte van de resultaatverschillen die de drie alternatieve methoden met zich meebrengen bij de bevraging over studentondernemerschap onder een aantal a-selecte steekproeven uit dezelfde populatie. Deze geven aanknopingspunt tot een correctiefactor voor de resultaten van deze alternatieve methoden om een realistische verdeling van de intentie tot ondernemerschap in de gehele populatie beter te kunnen benaderen.

Referenties

- Berg, J. van den, Bijleveld, P., Meer, J.D. van der, Weerd, B. de & Wierstra, E. (2008). *Ondernemerschap binnen Saxion: Rapportage 2008*. Enschede: Saxion.
- Dijken, E. van, Wierstra, E., Meer, J.D. van der, & Meer, F.R.L. van der (2011). *Ondernemerschap binnen Saxion. Rapportage studiejaar 2010-2011*. Enschede: Saxion.
- Groen, A., & Sijde, P.C. van der (2004). *Op zoek naar de innovatieve ondernemer*. Lectorale rede, Enschede: Saxion.
- Meer J.D. van der (2007). Stabiliteit, dwarsverbanden en fijnafstemming. Tekst uitgesproken bij de inauguratie en installatie tot lector Kennisinnovatief Ondernemerschap aan Saxion op 9 mei 2007.
- Meer, F.R.L. van der, Wierstra, E., & Meer, J.D. van der (2011). *Ondernemerschap binnen Saxion. Rapportage studiejaar 2011-2012*. Enschede: Saxion
- Saxion (2008). Strategische Visie 2008-2012. Enschede: Saxion. Retrieved from http://www.saxion.nl/over_saxion/strategie/visie
- Shane, S. (2004). *Academic Entrepreneurship, University Spin offs and Wealth Creation*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Veen, M. van der, & Wakkee, I. (2006) Understanding the Entrepreneurial Process in (eds) P. Davidsson, 'New Firm Startups' Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd (Chapter 2) Reprint from (eds.) D. Watkins, Annual Review of Progress in Entrepreneurship (ARPENT) Capturing an Expanding Field, European Foundation for Management Development, Brussels Belgium
- Wierstra, E., Bouwmeester, J.W., & Meer, J.D. van der (2009). *Ondernemerschap binnen Saxion. Rapportage 2009*. Enschede: Saxion.